

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว
จังหวัดชัยภูมิ

โดย กองการศึกษา เทศบาลตำบลธาตุทอง
อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

คำนำ

ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาใช้กับชีวิตได้อย่างเหมาะสม สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองการศึกษา เทศบาลตำบลธาตุทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาชาวบ้านหรือปราชญ์ท้องถิ่น ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เป็นปัจจุบัน และเพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ต่อไป

กองการศึกษา
เทศบาลตำบลธาตุทอง
ผู้จัดทำ

ทะเบียน
ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ปราชญ์ชาวบ้าน
ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
ประจำปี ๒๕๖๘

ด้านเกษตรกรรม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นายสุริยะ เพชรเรียง	เกษตรอินทรีย์และการทำเกษตรแบบผสมผสาน
๒	นายธนากร จันทร์ดา	เกษตรผสมผสาน
๓	นางสาวยุพิน ทอนมาศ	เกษตรผสมผสานแนวทางเกษตรอินทรีย์

ด้านหัตถกรรม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นายสม เที่ยงวิเศษ	งานจักสาน (สานกระติบข้าวเหนียว)
๒	นายสง สุธธิโส	งานจักสาน (สานไซดักปลาไม้ไผ่)

ด้านการแพทย์ไทย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นายเสาร์ สุขเสนา	หมอพื้นบ้าน (การเป่า รักษาโรค)

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นายณัฐพล แสกระโทก	ปลูกป่าทดแทนในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม พัฒนาระบบประปาภูเขา
๒	นางศิริพรรณ บุตะเขี้ยว	อนุรักษ์ป่า/ป้องกันไฟป่า จัดตั้งป่าชุมชน

ด้านศิลปกรรม

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นายเกรียงไกร ใจภักดี	กลองยาว

ด้านอื่น ๆ (อาหาร)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ประเภทภูมิปัญญา
๑	นางอรุณ ทิพย์มิ่ง	การทำขนมจีน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทศบาลตำบลธาตุทอง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปัจจุบันเมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศเปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เองทำให้ประเทศของเรา ชุมชนของเรานี้ก็ถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทยเราส่วนมากจะยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตามขนบหรือตามท้องถิ่นห่างไกลซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่

ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของเราจึงเป็นการธำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถี ชีวิตของท้องถิ่น เหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบและร่วมภูมิใจกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านานเป็นการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวพันกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นโดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม หมายถึง องค์ความรู้และทักษะฝีมือการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยใช้วัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น (เช่น ไม้ไผ่, ใบตาล, ฝ้าย, โหม) เป็นหลัก เช่น งานจักสาน, งานทอผ้า, งานปั้น, งานแกะสลัก, และงานเย็บปักถักร้อย ซึ่งสะท้อนวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และการพึ่งพาตนเองของชุมชน

๓. ด้านการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน

๕. ด้านศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๖. ด้านอาหาร หมายถึง สาขาองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีในการจัดหา การผลิต การถนอมอาหาร และการปรุงอาหารที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นตามฤดูกาล ผสมผสานกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเชื่อของชุมชน เพื่อให้ได้อาหารที่มีเอกลักษณ์ รสชาติเป็นเอกลักษณ์ และมีประโยชน์ต่อสุขภาพ

ກູ້ມີປັດຍຸດຍາກ້ອງຕົ້ນ ດ້ານເທຊະຕຣກຣຣມ

เกษตรอินทรีย์และการทำเกษตรแบบผสมผสาน

พ่อสุริยะ เพชรเรียง เกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจกับการทำเกษตรอินทรีย์ และเกษตรแบบผสมผสาน พ่อสุริยะ เล่าว่า มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 54 ไร่ ทำเป็นเกษตรอินทรีย์และแบบผสมผสาน ทำมาได้ 9 ปีแล้ว เพราะตัวเองเป็นสมาชิกของศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบลธาตุทอง จึงได้รับความรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรแบบผสมผสาน ประกอบกับมีความสนใจจึงได้เริ่มลงมือทำที่ไร่นาของตัวเองก่อนที่จะเอาความรู้ไปสอนให้กับคนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพคนในชนบท เราจึงต้องทำให้รู้จริงทำให้เป็นตัวอย่างกับคนอื่น ๆ ให้ได้เสียก่อน จึงกล่าวได้ว่าพื้นที่ 54 ไร่ สร้างรายได้ที่มั่นคง

ระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ นั้นเป็นการทำการเกษตรแบบธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีใดๆ เป็นการพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก ส่วนการทำการเกษตรแบบผสมผสานก็คือ การทำการเกษตรที่มีกิจกรรมการเกษตรตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป โดยการทำการเกษตรทั้งสองกิจกรรมนั้นต้องทำในพื้นที่และระยะเวลาเดียวกัน การทำการเกษตรนั้นจะต้องเกื้อกูลประโยชน์ระหว่างกิจกรรมเกษตรต่างๆ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในระบบเกษตรแบบผสมผสานนั้นเกิดขึ้นทั้งจากวงจร

ดังนั้น การทำเกษตรอินทรีย์ในลักษณะเกษตรผสมผสานจึงเป็นการทำการเกษตรหลายอย่าง ทั้งปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ไปพร้อมๆ กันในพื้นที่เดียวกัน การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์นั้นต้องเกื้อกูลกัน เช่น มูลสัตว์เอาไปทำปุ๋ยคอก ผัก ผลไม้ เหลือจากขายเอามาใช้เลี้ยงสัตว์ และบางกิจกรรมนั้นจะต้องเป็นการเกษตรแบบธรรมชาติไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีบางส่วนและบางส่วนของพืชตลาดก็จำเป็นต้องใช้บ้าง

แนวคิดการจัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยและ ที่ทำกิน

การแบ่งพื้นที่โดยแบ่งเป็นสัดส่วน ออกเป็น ๔ ส่วน ตามอัตราส่วน 10:30:50:10 ซึ่งหมายถึงพื้นที่ส่วนที่หนึ่ง ประมาณ 10% ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อใช้เก็บกักน้ำฝนในฤดูฝนและ ใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์น้ำและพืชน้ำต่าง ๆ

พื้นที่ส่วนที่สอง ประมาณ 30% ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน สำหรับครอบครัวให้เพียงพอตลอดปี เพื่อตัดค่าใช้จ่ายและสามารถพึ่งตนเองได้

พื้นที่ส่วนที่สาม ประมาณ 50% ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น ไม้ไผ่ พืชผัก พืชไร่ พืชสมุนไพร พื้นที่เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือบริโภคนำไปจำหน่าย

พื้นที่ส่วนที่สี่ ประมาณ 10% เป็นที่อยู่อาศัย โรงเก็บ เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนอื่น ๆ

หลักการและแนวทางสำคัญ

1. เป็นระบบการผลิตแบบพอเพียง ที่เกษตรกรสามารถเลี้ยงตัวเองได้
2. เนื่องจากข้าวเป็นปัจจัยหลักที่ทุกครัวเรือนจะต้องบริโภค และจำหน่ายโดยการผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อจำหน่าย ดังนั้น จึงประมาณว่าครอบครัวของตนทำนา 15 ไร่ จะทำให้มีข้าวพอกินตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง
3. ต้องมีน้ำเพื่อการเพาะปลูกสำรองไว้ใช้ในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วง
4. การจัดแบ่งแปลงที่ดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตาม ท่านกล่าวว่าอัตราส่วนดังกล่าวเป็นสูตรหรือหลักการโดยประมาณเท่านั้น สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมโดยขึ้นอยู่กับสภาพของพื้นที่ดิน ปริมาณน้ำฝนและสภาพแวดล้อม

ด้านการเลี้ยงสัตว์ ท่านเล่าเราเลี้ยงสัตว์เอาไว้หลายชนิด เช่น ควาย ไก่พื้นเมือง ไก่พื้นไร่ที่เลี้ยงแบบปล่อย ปลาในบ่อดิน ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ทั้งหมดพึ่งพาอาหารจากสวนของเราเป็นหลัก กินอาหารที่เราผสมเอง เป็นการลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ไปได้อย่างมาก

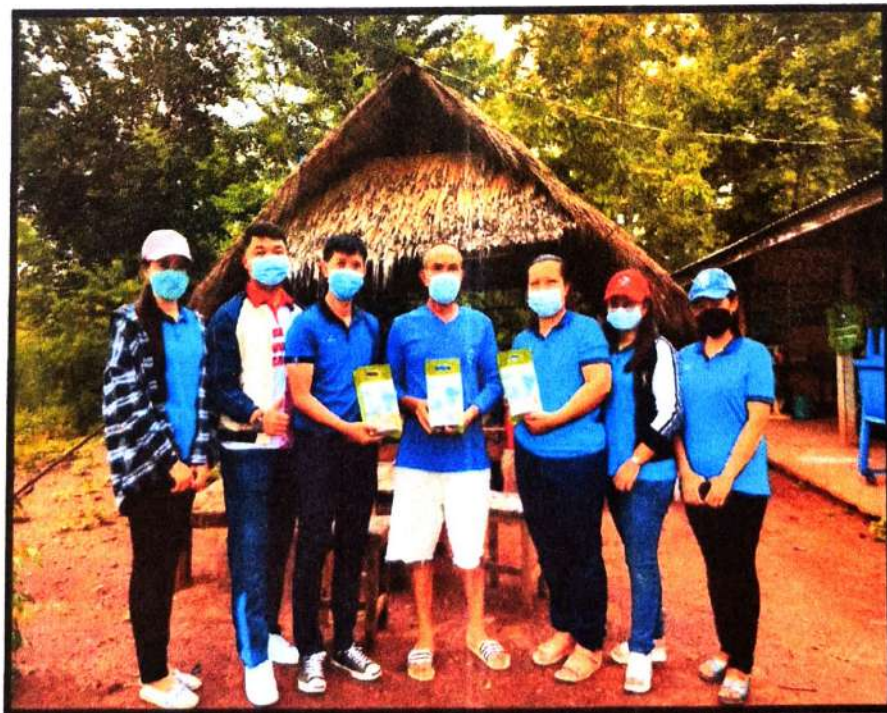
การใช้ปุ๋ยเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานเพราะต้นไม้จำเป็นจะต้องได้รับปุ๋ย ท่านได้กล่าวว่าได้ใช้ความรู้จากการเผยแพร่ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนเทศบาลตำบลธาตุทอง ในเรื่องการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้เหมาะสมกับดิน

ข้าวตรัยคุณ

สินค้าที่เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียง ของพ่อสุริยะ คือการผลิตข้าวอินทรีย์ ในนาม “ข้าวตรัยคุณ” ซึ่งได้นำข้าวพันธุ์ดีที่ได้รับความนิยมภูมิภาคต่างๆ มาผลิตเองผ่านกระบวนการปลูกแบบปลอดสารพิษ ปลอดสารเคมี นำมาบรรจุโดยบรรจุภัณฑ์แบบสุญญากาศ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า จนได้รับความนิยมจากกลุ่มผู้รักสุขภาพและ บุคคลทั่วไป ณ ปัจจุบัน

การถ่ายทอดภูมิปัญญา

วันนี้ 9 ปีที่คุณพ่อสุริยะได้พยายามทำการเกษตรอินทรีย์แบบเกษตรผสมผสานจนเห็นผลและสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนและผู้สนใจได้ จนได้รับการส่งเสริมให้เป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการเกษตรอินทรีย์ผสมผสานประจำตำบลธาตุทอง ท่านใดสนใจหาความรู้จากท่าน ติดต่อได้ที่โทร. (099) 503-1210

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกษตรแบบผสมผสาน

พอดีฟาร์ม (บ้านห้วยหอย)

-เจ้าของฟาร์ม ชื่อ นายธนากร จันทร์ดา (เต้ย)

ภรรยา ชื่อ ปาริฉัตร สูงปัญญา (อ้อย)

ผู้ร่วมดูแลฟาร์ม ชื่อ คุณพ่อเสาร์ สูงปัญญา

-สถานที่ตั้งฟาร์ม บ้านเลขที่ 237 หมู่ 11 ต.ธาตุทอง

อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

-เป็นเกษตรผสมผสาน ภายในฟาร์มประกอบการเลี้ยงและจำหน่าย ดั้ว

มะพร้าว ปลาย่อน ปลาไหล เป็ด และไก่บ้าน

และพืชผักสวนครัว ฯลฯ

- พื้นเพเดิมของ คุณธนากร จันทร์ดา เป็นคนจังหวัดสุรินทร์ จนกระทั่ง แต่งงานกับคุณปาริฉัตร สูงปัญญา (อ้อย) ก่อนสถานการณ์โควิด๑๙ ทั้งคู่ได้ทำงานที่กรุงเทพมหานคร และได้สร้างบ้านและครอบครัวที่บ้านห้วยหอย ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นภูมิลำเนาของคุณปาริฉัตร สูงปัญญา (อ้อย) ผู้เป็นภรรยา
- สาเหตุที่กลับมามีภูมิลำเนาเพื่อทำการเกษตรพอเพียง สืบเนื่องมาจาก ผลกระทบจากโรคระบาดโควิด 19 จึงตัดสินใจกลับภูมิลำเนา และเริ่มทำการเกษตรผสมผสานแบบพอเพียงเริ่มจากเล็กๆ เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตสินค้าทางการเกษตรที่แปลกใหม่และเป็นที่น่าสนใจของตลาด
- เริ่มต้นที่ฟาร์ม คือ เลี้ยงปลาไหลขุน โดยได้รับแม่พันธุ์มาจาก บ้านศรีณรงค์ อ.ศรีณรงค์ จ.สุรินทร์ และต่อมาเริ่มเลี้ยงดั้วมะพร้าว เลี้ยงกบ เลี้ยงไก่บ้าน เลี้ยงเป็ด เลี้ยงหอยเชอรี่
- จุดเด่นคือการเลี้ยงดั้วมะพร้าว ซึ่งปัจจุบันเป็นสินค้าของทางฟาร์มที่ดำเนินการซึ่งถือว่าได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี
- ตลาดที่รองรับ คือ ตลาดออนไลน์ ตลาดทั่วไป

เป้าหมาย

เป้าหมายการเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรุ่นใหม่สามารถพัฒนาตนเองขึ้นมาทดแทนเกษตรกรผู้สูงอายุได้

1. มีการบริหารจัดการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร
2. มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์
3. สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการเชื่อมโยงเครือข่าย และเป็นผู้นำทางการเกษตรยุคใหม่ในท้องถิ่น

การถ่ายทอดองค์ความรู้

บุคคลทั่วไปสามารถติดต่อเพื่อเรียนรู้และซื้อสินค้า ทางช่องทางออนไลน์ พอดีฟาร์ม ๐๙๔-๒๙๔๔๘๘๙

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกษตรแบบผสมผสาน

ไรย์พินออร์แกนิก (สวนเสนาสุข)

เจ้าของฟาร์ม นางสาวยุพิน ทอนมาศ

ในไร่ประกอบไปด้วย อินทผลัม พันธุ์เนื้อเยื่อ, พืชผักสวนครัวและผักสลัดออร์แกนิก

ไรย์พินออร์แกนิกและไร้เสนาสุข ตั้งอยู่ติดถนนแก่งคร้อ-ภูเขียว (สาย201)

บ้านหนองบัวคำ หมู่ 8

(ตรงข้ามโรงเรียนศรีนครินทร์) ต.ธาตุทอง อ.แก่งคร้อ จ.ชัยภูมิ

ละติจูด:ลองติจูด 65GV+77(16.2256339,102.1932407)

ช่องทางการติดต่อ 0830736912

แนวคิดและการเริ่มต้นเนื่องจากสถานการณ์ชุมชนที่มีการปลูกพืชผักโดยใช้สารเคมีเป็นหลักจนทำให้หลายๆครอบครัวสุขภาพแย่ๆ ตนและครอบครัวจึงมีแนวคิดต้องการออกห่างจากสารพิษ อยากมีสุขภาพที่ดี จึงได้นำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ในการทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ ประกอบกับสถานการณ์โรคระบาด โควิด๑๙ จึงเป็นแรงหนุนให้ตนและครอบครัวมีการปรับเปลี่ยน โดยมีหลักคิดสำคัญคือ

-ต้องการลดการใช้สารเคมี

-ต้องการเห็นคนในครอบครัวสุขภาพแข็งแรง

-สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยการปลูกผักเพื่อบริโภค

-เพิ่มรายได้

-ต้องการยืนอยู่ได้ต้องพึ่งตัวเองได้ และเกษตรอินทรีย์คือสิ่งที่จะทำให้ยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง

-ใช้แนวคิดตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การดำเนินงาน

พื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๖ ไร่ โดยจัดสรรพื้นที่สำหรับทำการเกษตร ดังนี้

๑.สวนอินทผลัม ๑ ไร่

๒.ผักปลอดสารพิษ ๓ งาน

๓.เลี้ยงสัตว์ ๑ งาน

๔.นาข้าว ๓ ไร่

๕.บ่อเลี้ยงปลา ๑ งาน

๖.โรงเพาะชำ ๒ งาน

การเรียนรู้และการถ่ายทอด

เรียนรู้จากการศึกษาดูงานต่างๆและเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเริ่มต้นจากการลองผิดลองถูก หลักๆแล้วการสร้างความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดินโดยผลิตปุ๋ยหมักเพื่อบำรุงดิน สร้างสมดุลในระบบนิเวศ การพึ่งพาวิถีธรรมชาติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ในการผลิต การพึ่งพาตนเองและปัจจุบันทางไร่ก็ยินดีต้อนรับท่านที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ได้ทุกวัน ซึ่งมีผู้แวะเวียนมาชมสวนและซื้อผลิตภัณฑ์อยู่เป็นประจำ

กฏมืปตัยตุยงทอองตึน ต้งนห้ตถกรรรม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขา สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ประเภทการสานกระติบข้าวเหนียว(กล่องข้าวเหนียว)

นายสุม เทียงวิเศษ

ความเป็นมาของภูมิปัญญา

พ่อสุม เทียงวิเศษ ภูมิลำเนา ๒๑๐ หมู่ที่ ๓ บ้านหนองกุ้งใหม่ ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เกิดเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๔๘๖ อายุ ๗๘ ประกอบอาชีพ ทำนา เป็นอาชีพหลักประกอบการเลี้ยงชีพ และสานกระติบข้าวจากไม้ไผ่เป็นอาชีพเสริมอีกอย่างหนึ่ง โดยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้มาจากบรรพบุรุษ(ปู่) เดิมตั้งใจเรียนรู้เพื่อต้องการจักสานอุปกรณ์ไว้ใช้ในครอบครัว โดยทำมาเรื่อยๆมีผู้สนใจขอซื้อจากท่าน จึงได้ทำมาเรื่อยๆและยึดเป็นอาชีพหลักจนถึงปัจจุบัน

กระติบข้าว(หรือกล่องข้าวเหนียว)เป็นของใช้ประจำบ้านที่ใช้บรรจุข้าวเหนียว ทุกครัวเรือน ทุกพื้นที่ที่รับประทานข้าวเหนียว โดยเฉพาะในภาคอีสานของไทย ซึ่งชาวอีสานนิยมบริโภคข้าวเหนียว

วัสดุที่ใช้ทำกระติบข้าว

1. ไม้ไผ่(ไผ่บง)	2. ด้ายไนลอน
3. เช็มเย็บผ้าขนาดใหญ่	4. กรรไกร
5. มีดโต้	6. เลื่อย
7. เหล็กหมาด (เหล็กแหลม)	8. ก้านตาล
9. เครื่องชูดอก	10. เครื่องกรอด้าย

ขั้นตอนการสานกระติบข้าว

- 1.นำปล้องไม้ไผ่มาตัดหัวท้าย ตัดเอาข้อออก ผ่าเป็นซีกทำเส้นดอกราวประมาณ 2-3 มม. ชูดให้เรียบและบาง
- 2.นำเส้นดอกที่ได้มาสานเป็นรูปร่างกระติบข้าว หนึ่งลูกมี 2 ผ่า มาประกอบกัน
- 3.นำกระติบข้าวที่ได้จากข้อ (2.) มาพับครึ่งให้เท่า ๆ กันพอดี เรียกว่า 1 ผ่า
- 4.ขั้นตอนการทำฝาปิด โดยจักเส้นดอกที่มีความกว้าง 1 นิ้ว สานเป็นลายตามะกอก และลายขัด
- 5.นำฝาปิดหัวท้ายมาตัดเป็นวงกลม มาใส่เข้าที่ปลายทั้งสองข้าง
- 6.ใช้ด้ายไนลอน และเช็มเย็บเข้าด้วยกันรอบฝาปิดหัวท้าย
- 7.นำก้านตาลที่มันไว้มาเย็บติดกับฝาล่าง ที่เป็นตัวกระติบข้าว
- 8.นำกระติบข้าวที่ได้ไปรมควันจากฟางข้าว เพื่อกันแมลงเจาะ และเพื่อความสวยงาม ทนทาน

9. นำไม้มาเหลาเป็นเส้นตอก กลมยาวเส้นผ่าศูนย์กลาง 2-3 มม. ความยาวรอบ บางเท่ากับฝากระติบ พันด้วยด้ายไนลอน แล้วเย็บติดฝาขอบบน เพื่อความสวยงาม

10. เจาะรูที่เชิงกระติบข้าว ด้วยเหล็กแหลม 2 รู ให้ตรงข้ามกัน แล้วทำหูที่ฝาด้านบน ตรงกับรูที่เจาะเชิงไว้

11. ใช้ด้ายไนลอนสอดเข้าเป็นสายไว้สะพายไปมาได้สะดวก จะได้กระติบข้าวที่สวยงามเรียบร้อย สามารถนำมาใช้และจำหน่ายได้

การจำหน่าย

มีผู้มาติดต่อซื้อที่บ้าน ราคาเริ่มต้นที่ ๑๘๐ ถึง ๓๐๐ บาท ราคาจะขึ้นอยู่กับขนาด

การถ่ายทอด

มีการถ่ายทอดให้กับบุตรและผู้สนใจทั่วไป โดยสามารถแนะนำ และอธิบายให้กับบุคคลที่สนใจในเรื่องนี้ เพื่อที่จะนำไปประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้เสริมได้

สถานที่ตั้ง

65QG+Px บ้านหนองงูใหม่ ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
ละติจูด 16.239๓๑๖๖, ลองจิจูด 102.1๗๒๓๙๒๒

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ -

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขา สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ประเภทการทำไซดักปลาไม้ไผ่

นายสาธ สุธธิโส

ความเป็นมาของภูมิปัญญา

พ่อสาธ สุธธิโส ภูมิลำเนา ๑๑๔ หมู่ที่ ๓ บ้านหนองงูใหม่ ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบอาชีพ ทำนา เป็นอาชีพหลัก

ประกอบกรเลี้ยงชีพ และทำไซดักปลาไม้ไผ่เป็นอาชีพเสริมอีกอย่างหนึ่ง

โดยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้มาจากการค้นคว้าคิดค้นเอง และเริ่มต้นทำตั้งแต่ยังเด็กเนื่องจากมีความชื่นชอบในการจักสาน และชื่นชอบในวิชาช่างต่างๆ ซึ่งไซที่ท่านได้ทำขึ้นนอกจากใช้ประโยชน์เพื่อในการหาปลาดีปลาเพื่อมาประกอบอาหารในครัวเรือนแล้วยังสามารถนำมาตกแต่งเพื่อให้เกิดความสวยงาม และความเชื่อในเรื่องเป็นอุปกรณ์ที่มีสิริมงคล ด้วย

วัสดุ

1. ไม้ไผ่เหลาเป็นเส้น
2. มีด
3. เชือก

ประโยชน์

1. เป็นเครื่องมือในการทำมาหากิน เพื่อการยังชีพได้
2. ใช้ดักจับปลาเพื่อมาประกอบอาหาร
3. เพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในครอบครัว
4. ใช้เป็นเครื่องประดับเพื่อความสวยงาม

วิธีการทำไซดักปลา

1. จักไม้ไผ่เป็นเส้นเล็ก (ตามความเหมาะสม)
2. นำเส้นไม้ไผ่ที่เตรียมไว้ มาสานเริ่มที่ก้นไซโดยสาน 5 เส้นแบบสลับกัน
3. เมื่อสานก้นไซเสร็จก็หักมุม เพื่อสานตัวไซ ลักษณะ เป็นทรงกระบอก ความยาวตามความเหมาะสม

4. นำเส้นไม้ไผ่มาสานอีกส่วน เรียกว่าปากไซ เพื่อนำมาใส่ ด้านหน้าของไซ เพื่อป้องกันไม่ให้ปลากที่ติด
ได้หนีออก

การจำหน่าย

มีผู้มาติดต่อซื้อที่บ้าน ราคาเริ่มต้นที่ 300 และ 350 บาท ราคาจะขึ้นอยู่กับขนาด

การเรียนรู้

เรียนรู้มาจากการศึกษาเอง และนำมาปฏิบัติ ภูมิปัญญาที่สามารถช่วยเป็นอาชีพเสริมที่เพิ่มรายได้เป็นอย่างดี

การถ่ายทอด

มีการถ่ายทอดให้กับบุตรและผู้สนใจทั่วไป โดยสามารถแนะนำ และอธิบายให้บุคคลที่สนใจในเรื่องนี้ เพื่อที่จะ
นำไปประกอบเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้เสริมได้

สถานที่ตั้ง

65QG+P2 บ้านหนองกุงใหม่ ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

ละติจูด16.2392831, ลองจิจูด102.1

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : 0638047220

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการแพทย์ไทย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาแพทย์แผนไทย

หมอพื้นบ้านการเป่า

นายเสาร์ สุขเสนา

นายเสาร์ สุขเสนา เกิดวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ.2496 อายุ 68 ปี

อาชีพเกษตรกร

ภรรยาชื่อนางสาว สุขเสนา มีบุตรธิดา 2 คน

อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 328 หมู่ 3

(65QF+4) ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ (16.2377653,
102.1740056)

เบอร์โทรศัพท์

ภูมิปัญญา การเป่า รักษาโรค ได้ชื่อว่าเป็นศาสตร์หนึ่งที่ทำให้คนไทยคนในท้องถิ่นได้รู้จักตัวตนของวิถีชีวิตตนเอง และสามารถนำไปเป็นแนวทางเพื่อการดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมองค์ความรู้ของชาวบ้าน หรือทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดที่เกิดจากสติปัญญาความสามารถของชาวบ้านที่รู้จักการแก้ไขปัญหา หรือการนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันและคติความคิดความเชื่อเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ได้สั่งสมและสืบทอดกันมาช้านาน หมอเป่า เป็นกลุ่มหมอพื้นบ้านที่มีบทบาทต่อสังคมของคนในชนบท การเป่าเป็นวิธีการรักษาของหมอพื้นบ้าน รักษาอาการเจ็บป่วยโดยใช้เวทมนตร์คาถาเป่าไปตามร่างกายผู้ป่วยบางครั้งอาจจะใช้สมุนไพรในการรักษาด้วย หมอเป่า จะได้รับการถ่ายทอดความรู้จากบรรพบุรุษ เช่นปู่ตาพ่อหรือจากครูที่สืบทอดกันมา หมอเป่าเปรียบเสมือนแพทย์ที่พอจะรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยให้ผู้ป่วยได้การคิดค่ารักษาอาจเป็นค่าตอบแทนเล็กน้อยเพื่อเป็นสินน้ำใจ หรือถ้าผู้ป่วยไม่มีเงินอาจรักษาให้ฟรี และเมื่อผู้ป่วยหายจากการเจ็บป่วยก็จะจัดเตรียมของกินของใช้หรือเงินเพื่อนำไปตอบแทนท่านที่ได้รักษาให้จนหายจากการเจ็บป่วย

จุดเริ่มต้นของการเป็นหมอเป่า

เดิมพ่อเสาร์ได้บวชเป็นพระ แล้วได้เป็นงูสวัดที่ขา เนื่องจากการเดินทางไปหาหมอมีระยะทางที่ไกลและระบบสาธารณสุขมูลฐานในตอนนั้นค่อนข้างที่จะเข้าถึงได้ยาก เลยให้หมอยาประจำหมู่บ้านเป่าให้ และเวลาต่อมาหมอเป่าจึงได้สืบทอดวิชาให้ท่าน โดยมีค่าครูเป็น

- ดอกไม้ 5 คู่
- เทียน 1 คู่
- เงิน 6 บาท

ต่อมาพ่อเสาร์จึงได้เป็นหมอเป่าประจำหมู่บ้านเรื่อยมา โดยใช้ หมาก และพลู ในการใช้เป่า(เป็นยา) ระยะเวลา 3 วัน เป่าได้แค่ตอนเช้า และเย็น

กฏมึปญญาท็องตึน
ตึานการจัตการทรัพษากรรรมชาติ
และสิงแเวตล็อม

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประเภทการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรน้ำ
นายณัฐพล แสกระโทก

ประวัติความเป็นมา

นายณัฐพล แสกระโทก ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๖ บ้านตาตรินทอง เกิดวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ อายุ ๕๙ ปี อาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๑๗๖ หมู่ ๖ บ้านตาตรินทอง ต.ธาตุทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

บ้านตาตรินทอง โดยสภาพทั่วไปพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าภูแลนคา ด้านทิศเหนือ จ.ชัยภูมิ สภาพภูมิประเทศ เป็นภูเขา ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนดินทรายและหินลูกรัง สลับกับโขดหินและลานหิน ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญเพราะเป็นแหล่งวัตถุดิบที่ให้อาหารสัตว์ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ของประชากรในหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า เป็นแหล่งต้นน้ำ ลำธาร เป็นแหล่งของอินทรีย์สารและแร่ธาตุที่สำคัญ กล่าวได้ว่าป่าไม้เป็นระบบนิเวศที่รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ ซึ่งป่าไม้มีประโยชน์และอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของชาวบ้านตาตรินทอง

-จนกระทั่งเมื่อเกิดปัญหาไฟป่า ในพื้นที่ผลกระทบจากสถานการณ์ไฟป่านั้น เป็นความเสียหายแบบฉับพลันที่เกิดขึ้น เช่น พื้นที่ป่าถูกทำลาย ถิ่นที่อาศัยของสัตว์และชุมชน และปัญหาฝุ่นหมอกควันพิษ และในความเสียหายแบบต่อเนื่องระยะยาวก็เป็นเรื่องรุนแรงมาก ระบบนิเวศที่สูญเสียความสมดุลและสร้างผลต่อเนื่อง การเสียดินชั้นของพืชและสัตว์พื้นถิ่น การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และในบทบาทของท่านที่เป็นผู้นำชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าชุมชน

ท่านจึงเกิดแนวคิดและสานต่อกิจกรรมการอนุรักษ์รักษาป่า (ป่าชุมชน) ในพื้นที่โดยเป็นผู้ประสานงานโครงการทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อการรักษาป่า โดยเฉพาะกิจกรรมการปลูกป่าทดแทน รวมถึงผลักดันกิจกรรมการเพาะพันธุ์กล้าไม้สำหรับปลูกป่าทดแทน พื้นที่ป่าเสื่อมโทรม

-และในช่วงหน้าแล้งตั้งแต่ เดือนตุลาคม เป็นต้นไปท่านจะเป็นผู้นำเพื่อให้ชุมชนร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จัดทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า รวมถึงจัดชุดเฝ้าระวังและการลาดตระเวนร่วมกับเจ้าหน้าที่ ป่าไม้ เพื่อป้องกันไฟป่า รวมถึงเป็นผู้นำชุมชนร่วมกิจกรรมมากมาย เกี่ยวกับการรักษาป่าชุมชน

เป็นผู้นำและสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องของการพัฒนาระบบประปาภูเขา

“บ้านตาตรินทอง” ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ เป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่มีปัญหาด้านน้ำ แม้จะตั้งอยู่บนที่สูงบนเทือกเขาภูแลนคาด้านทิศเหนือ ซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำปะทาว สาขาหนึ่งของแม่น้ำชี ที่ไหลลงจังหวัดชัยภูมิ แต่ชาวบ้านกลับมีน้ำไม่พอใช้ หลังจากฤดูฝนจะมีน้ำเต็มอ่างน้ำ แต่ผ่านไปไม่กี่เดือนน้ำที่มีอยู่ก็เริ่มน้อยลง พอหน้าแล้งน้ำก็แห้งหมด เกิดวิกฤตอย่างแสนสาหัสชาวบ้านต้องไปหาน้ำจากที่อื่นมาใช้ เกิดศึกชิงน้ำ ชุมชนไร้ความสุข แต่หลังจากที่มีงานวิจัยเข้าไปขับเคลื่อนทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา จนสามารถคลี่คลายปัญหาไปในทางที่ดี ทำให้วันนี้ชุมชนบ้านตาตรินทองมีน้ำใช้ตลอดทั้งปี คนในชุมชนกลับมายิ้มได้อีกครั้งพร้อมกับอาชีพใหม่ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนบ่อยครั้ง

โครงการ "รูปแบบการจัดการน้ำประปาภูเขาที่เอื้อต่อการอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำภูหลวง โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนบ้าน
ตาตรินทอง ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ" จึงถือกำเนิดขึ้น ในปี 2559 โดยการสนับสนุนของสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เพื่อแก้ปัญหาระบบโครงสร้างประปาภูเขา ลดการสูญเสียน้ำ
ระหว่างทาง และการอนุรักษ์รักษาแหล่งต้นน้ำให้อยู่อย่างยั่งยืนในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม ที่สำคัญเพื่อให้มีน้ำเพียงพอต่อทุกคน
แนวทางการทำงานร่วมกันแล้ว ชุมชนยังได้องค์ความรู้วิธีการแก้ปัญหาทั้งระบบต่อประปาภูเขา และวิธีการลดแรงดันน้ำที่
ถูกต้องด้วยการแลกเปลี่ยนกับผู้เชี่ยวชาญทำให้ชาวบ้านมีความมั่นใจเรื่องการลดแรงดันมากขึ้น และยังพบว่านอกจากจะช่วยลด
แรงดันน้ำที่ไหลลงจากภูเขาแล้ว ยังช่วยเพิ่มแรงดันหรือผลักดันน้ำจากที่ต่ำขึ้นไปสูงที่สูงได้ ทำให้ตอนนี้ทุกคุ่มทุกครัวเรือนมีน้ำใช้
ทั่วถึง ชาวบ้านต่างก็มีความสุขที่มีน้ำใช้ ไม่ต้องลำบาก และไม่มีปัญหาขัดแย้งเชิงการใช้น้ำอีก

รางวัลที่ได้รับ

- ได้รับรางวัลโล่ประกาศเกียรติคุณ ทสม. ดีเด่น จากอธิบดีกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ.๒๕๕๘
- รางวัลกล้ายิ้ม ธง พัทธกษป้า จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
- รางวัลรองชนะเลิศระดับประเทศประเภทการอนุรักษ์ป่าชุมชน พ.ศ.๒๕๕๔

การถ่ายทอดภูมิปัญญา

ถ่ายทอดให้ประชาชนในพื้นที่ และผู้มาศึกษาดูงานในพื้นที่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

ประเภทการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ (ป่าชุมชน)

นางศิริพรรณ บุตะเขี้ยว

ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง

ที่ปรึกษาคณะกรรมการป่าชุมชน ตำบลธาตุทอง

ที่อยู่ 238 หมู่ 8 บ้านหนองบัวคำ ต.ธาตุทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ

เกิดวันที่ 25 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2518 อายุ 46 ปี

เบอร์โทรศัพท์ 0896288287

จุดเริ่มต้น/แนวคิดแรกเริ่มที่จะพัฒนาทรัพยากร

จุดเริ่มต้น เดิมเป็นคนในพื้นที่ และในอดีตป่าและภูเขา ตำบลธาตุทอง มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ ณ ปัจจุบันมีการบุกรุกป่าที่เกิดจากมนุษย์ และภัยธรรมชาติ ทำให้ป่ามีความเสื่อมโทรม ซึ่งป่าถ้าเปรียบเหมือนซูเปอร์มาเก็ตเป็นแหล่งอาหารในธรรมชาติของคนในพื้นที่เทศบาลตำบลธาตุทอง เลยมีความคิดว่า ทำอย่างไรป่าจะอยู่ไปจนถึงลูกหลาน และให้รู้จักการอนุรักษ์ป่า ทำให้ป่าอุดมสมบูรณ์ และให้คนอยู่กับป่าอย่างสมดุล

แนวคิด คือ การได้เห็นพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ท่านได้ทรงงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ และได้ให้ความสำคัญกับการรักษาป่า รู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และได้ตั้งปณิธานว่า จะสานต่อแนวคิดของพระองค์ท่านและจะดำเนินการฟื้นฟูช่วยเหลือป่าต่อไปให้ถึงที่สุด และตอนนี้เป็นโอกาสที่ดี เนื่องจาก ดิฉันได้รับโอกาสเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง และในฐานะผู้บริหาร จึงได้มอบนโยบายการอนุรักษ์พื้นที่ป่า การมอบนโยบายการมีส่วนร่วมในการดูแลพื้นที่ป่าของเราให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด” การรณรงค์น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระชนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพราชสุทธาสยามราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การดำเนินการในระดับผู้นำชุมชน ร่วมประสานงานกับกรมป่าไม้ หรือแม้กระทั่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการผลักดันให้พื้นที่ บ้านตาตรินทอง ทั้ง ๒ หมู่บ้าน เข้าร่วมโครงการป่าชุมชน ใน ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยการทำข้อตกลงกับชุมชนสร้างความเข้าใจให้กับประชากรในพื้นที่ ในการใช้ประโยชน์จากป่าและดูแลรักษาร่วมกัน โดยมีหลักการและวิธีการดังนี้

1. ร่วมกันสำรวจพื้นที่ที่จะนำป่าจัดตั้งเป็นป่าชุมชน

2. ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งป่าชุมชน

การขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนต้องมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ การฟื้นฟูพื้นที่ป่าในเขตป่าชุมชนโดยการปลูกทดแทน การเสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัดการป่าชุมชน การส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลายของชุมชนในการอนุรักษ์ การ

ฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน

3. ร่วมกันศึกษาสถานภาพทางกฎหมายของพื้นที่ป่าชุมชนที่ได้จัดตั้ง

ป่าชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติแล้ว ไม่ได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงแนวเขตหรือเพิกถอนพื้นที่ ป่า หรือเปลี่ยนแปลงสถานะหรือถอนสภาพพื้นที่อื่นของรัฐที่นำมาจัดตั้งป่าชุมชน แต่จะมีผลยกเว้นมิให้นำ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการเพิก ถอนป่าชุมชน

4. ประสานงานสร้างกลไกการบริหารจัดการป่าชุมชน

กำหนดให้มีกลไกการบริหารจัดการป่าชุมชน 3 ระดับ คือ

- 4.1 คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน
- 4.2 คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด
- 4.3 คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน

นอกจากนั้นกฎหมายยังรับรองให้มี “เครือข่ายป่าชุมชน” ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของคณะกรรมการจัดการป่า ชุมชนหรือสมาชิกป่าชุมชนของชุมชนต่างๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนร่วมกันอย่างยั่งยืน

5. การยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน

6. การเพิกถอนป่าชุมชน

7. การจัดการป่าชุมชน

- 7.1 สมาชิกป่าชุมชนและหน้าที่
- 7.2 แผนการจัดการป่าชุมชน

8. การใช้ประโยชน์ในป่าชุมชน

คณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนในด้านต่างๆ ได้แก่ 1.) ส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน ป่าชุมชน 2.) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนและการพักผ่อนหย่อนใจ 2.) เก็บหาของป่า 3.) ใช้ประโยชน์ จากไม้ในบริเวณที่กำหนดให้เป็นเขตใช้ประโยชน์ โดยให้ใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชนหรือใช้ใน กิจการสาธารณะภายในชุมชน และ 4.) ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ในป่าชุมชนตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนสมาชิกป่าชุมชน ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์ดังกล่าว ต้องสอดคล้องกับแผนการจัดการป่าชุมชนที่คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดอนุมัติและอยู่บนพื้นฐาน ของความสมดุลและยั่งยืน

9. เงื่อนไขการใช้ประโยชน์ในเขตป่าชุมชน

ภายในป่าชุมชน กำหนดเงื่อนไขห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการดังต่อไปนี้ ๑.) ยึดถือ ครอบครองหรือใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือที่ทำกิน ๒.) ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า หรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เว้นแต่เป็นการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ในการบำรุงรักษาและป้องกันหรือบรรเทาความเสียหายแก่ป่าชุมชนหรือเป็นการกระทำของกรรมการจัดการป่าชุมชน เจ้าหน้าที่ป่าชุมชน หรือสมาชิกป่าชุมชน ตามแผนจัดการป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ๓.) การใช้ประโยชน์จากไม้ เว้นแต่เป็นการกระทำตามมาตรา ๕๐(๒) หรือมาตรา ๕๒ ๔.) ก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง เว้นแต่เป็นการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนตามมาตรา ๕๔(๓) เช่น การสร้างหอดูไฟป่า ฝ่ายชะลอน้ำ ที่พักลาดตระเวน หรือศาลาเรียนรู้ เป็นต้น

รางวัลแห่งความสำเร็จ

- รวมพลังคนดีแผ่นดิน
- โครงการปลูกป่าและป้องกันไฟป่า
- หลักสูตรเสริมศักยภาพสุดยอดผู้นำชุมชนท้องถิ่น
- บุคคลต้นแบบในการอนุรักษ์ป่า

จากแนวคิดและวิธีการการสร้างความสำเร็จให้กับคนในชุมชน ก่อให้เกิดความสำเร็จ รวมถึงการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆของการอนุรักษ์ป่า การป้องกันไฟป่า ของชุมชนบ้านตาครินทองประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ป่าเริ่มมีความอุดมสมบูรณ์ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าได้ตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดจากชุมชนและกรมป่าไม้ “คนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้แบบ สมดุล”

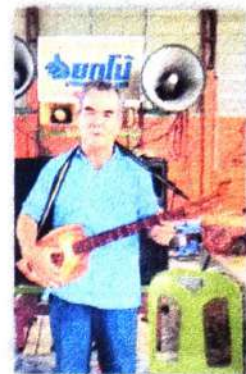

**กฏมื้ป้ญญำท้องตื้น
ต้ำนศึลปทรรม**

ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขา ศิลปกรรม

กลองยาว บ้านหนองคัน (ยกโป้)

ชื่อ พ่อเกรียงไกร ใจภักดี เกิดเมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ.2506
ภรรยา แม่อมรรัตน์ ใจภักดี มีบุตรร่วมกัน 2 คน ชาย 1 คน หญิง 1 คน
ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 80 หมู่ 8 บ้านหนองคัน ต.ธาตุทอง อ.ภูเขียว จ.ชัยภูมิ
(65GV+77<16.2256389,102.1932407>)

ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรมมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาของคนในแต่ละท้องถิ่นที่ถ่ายทอดให้เห็นถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของคนในถิ่นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ จุดเริ่มต้นของการทำคณะกลองยาวของพ่อเกรียงไกร ใจภักดี คณะยกโป้ ท่านมองว่ากลองยาวเป็นศิลปะประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีการละเล่นสร้างความบันเทิงในแบบง่ายๆ โดยมีเครื่องดนตรีในการละเล่นที่ทำมาจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก็สามารถสร้างความสนุกสนานรื่นเริง เช่น งานบวช เข้าพรรษา ทอดกฐิน แต่งงาน ฯลฯ ในอดีตคณะกลองยาวมีอยู่หลายหมู่บ้านเช่นบ้านธาตุ บ้านหนองกุงใหม่ บ้านห้วยหอย

ต่อมาวงกลองยาวทุกวงต่างได้เลิกเล่นตามยุคตามสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่คุณพ่อเกรียงไกรนั้นอยากสานต่อประเพณีดังกล่าวที่ท่านชื่นชอบเป็นอย่างมาก จึงได้ตั้งวงกลองยาวขึ้นมาใหม่ มีชื่อว่า “ยกโป้” มีสมาชิกในวง 15 คน สถานที่ตั้ง ณ บ้านหนองคัน ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ โดยท่านได้ปรับปรุงวงให้มีความทันสมัยสร้างโดยการเพิ่มเครื่องเสียงและเครื่องดนตรีทันสมัยเพื่อบรรเลงด้วย ค่าจ้างงานปัจจุบันขึ้นอยู่กับศรัทธาของเจ้าภาพงาน สามารถโทรติดต่อได้ที่ 0853138645

อุปกรณ์ของกลองยาวของวงประกอบด้วย

๑. กลองเล็ก หรือ กลองยาว ตั้งแต่ ๖-๘ ใบ
- ๒ กลองโซโล่
๓. ฉาบเล็ก
๔. เบส
๕. ดิ่ง
๖. ฉาบ
๗. พิณ
๘. เครื่องเสียง
๙. เครื่องปั่นไฟ

การถ่ายทอดและการสืบทอด

-ได้ถ่ายทอดให้บุตรชายที่เป็นนักดนตรีประจำวง

ประวัติของกลองยาว

จากหลักฐานที่พบตามข้อมูลโดยทั่วไปทราบว่า

กลองยาวเป็นศิลปะ ชนิดหนึ่งของชาวมอญหม่องสุไต่เกิงชาวพม่า นำกลองยาวเข้ามาเล่นในประเทศไทย ในสมัยพระจุลจอมเกล้า รัชกาลที่ ๕ หม่องสุไต่เกิงนี้ เข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในประเทศไทย อยู่แถวๆ ตำบล วัดมะหรร หม่องสุไต่เกิงได้สอนให้คนไทย ในแถบนั้นได้เล่นกลองยาวกันเป็นที่แพร่หลาย คนไทยเรียกกันว่า การเล่นเทิดเทิง หรือบ้างเรียกกันว่า ปะเทังปะ หรือ โหม่งเท็งโหม่ง นั้นหมายความว่าเรียกตามเสียงดี ในสมัยก่อนนี้นิยมเล่นเฉพาะผู้ชาย กลองยาว นิยมเล่นกันตามงานวัด หรืองานรื่นเริงต่างๆ เช่นงานแห่นาค งานแห่ขบวนขันหมาก งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานลอยกระทง งานปีใหม๋ งานแห่ขบวนองค์กฐิน งานแห่ขบวนองค์ผ้าป่า หรือ งานสงกรานต์ เหล่านี้เป็นต้น ต่อมากลองยาวได้พัฒนา ขึ้นมาตามลำดับจนเป็นที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย ในภาคกลาง จนเป็นศิลปะประจำภาคกลางไปในที่สุด ต่อมามีการเล่นกันมาก และแพร่หลาย ไปตามหัวเมืองต่างๆ จึงได้ชักชวนให้สุภาพสตรี เข้ามามีส่วนร่วมการเล่นกลองยาว และให้สุภาพสตรีเป็นนางรำ ประจำการเล่นกลองยาว มาจนถึงปัจจุบันนี้

อุปกรณ์ของกลองยาวประกอบด้วย

- ๑.กลองเล็ก หรือ กลองยาว ตั้งแต่ ๘ ใบ
- ๒.โหม่ง
- ๓.ฉาบเล็ก
- ๔.ฉาบใหญ่
- ๕.ฉิ่ง
- ๖.กลับ หรือ แกระ

สำหรับอุปกรณ์อื่นๆ ที่นอกเหนือไปจากอุปกรณ์เหล่านั้น เช่น ปี่ ขลุ่ย ซอ ซึง แคน หรือ เครื่องดนตรีชนิดอื่น ที่สามารถจัดหาได้ในหมู่บ้านสามารถนำมาเล่นประกอบการเล่น กลองยาวได้ แต่ไม่ได้จัดอยู่ในอุปกรณ์ของกลองยาว

การสืบทอดภูมิปัญญา
-ยังไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในเชียงใหม่ (อาหาร)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอื่นๆ (อาหาร)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านอาหารและการดำรงชีพ (การทำขนมจีน)

ชื่อ นางอรุณ ทิพย์มง

อายุ ๕๒ ปี เกิดเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๒

ภูมิลำเนา ๖๒ หมู่ที่ ๑ ตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

โทร ๐๘๙๘๖๒๔๖๕๖

ประวัติ

แม่อรุณ มีพื้นฐานการทำขนมจีนมาจากมารดาซึ่งได้ประกอบอาชีพนี้มาก่อน ซึ่งแม่อรุณได้สานต่อสืบทอดกิจการการทำเส้นขนมจีนจำหน่ายในหมู่บ้านจนได้รับความนิยมจนถึงปัจจุบัน จุดเด่นของการทำขนมจีนของท่านคือเป็นสูตรโบราณ เป็นขนมจีนแป้งหมัก โดยการใช้วัตถุดิบคือ ข้าวเจ้าแดง และข้าวลวย ในการหมักแป้ง ก่อนจะมาเข้าสู่การผลิตใช้เวลา ๑ สัปดาห์

เส้นขนมจีนที่ได้มาจากแป้งธรรมชาติในรูปของเส้นแป้งสุก สีขาว ขนาดเล็ก มีความนุ่ม เหนียว นิยมใช้รับประทานแทนข้าวคู่กับน้ำยาขนมจีนชนิดต่างๆหรือรับประทานคู่กับอาหารอื่นๆ เช่น ส้มตำ และเมนูยำต่างๆการแปรรูปขนมจีนของท่าน ถือเป็นภูมิปัญญาที่ควรแก่การเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง

วิธีการทำขนมจีน

วัตถุดิบ

๑. ใช้ข้าวเจ้าแดง ข้าวเจ้าลวย ข้าวเป็นวัตถุดิบหลักในการทำขนมจีน โดยทั่วไปจะใช้ข้าวเจ้า จะไม่ใช้ข้าวเหนียว เพราะไม่ต้องการให้ขนมจีนเหนียวมาก โดยข้าวที่ใช้จะมีอายุหลังการเก็บเกี่ยวประมาณ 3 เดือน ถึง 1 ปี ไม่ควรเป็นข้าวเก่า เพราะจะทำให้ขนมจีนมีสีเหลืองมาก การผลิตขนมจีนในระดับชุมชนมักใช้ข้าวเจ้าเม็ดเต็มหรือข้าวเจ้าเกรดที่ใช้บริโภคทั่วไป เช่น ข้าวหอมมะลิ แต่หากเป็นในระดับโรงงานมักใช้ข้าวหักหรือปลายข้าวเป็นหลัก และค่อนข้างเป็นข้าวเกรดปานกลาง

๒. น้ำที่ใช้ในทุกขั้นตอนการผลิตสามารถใช้ได้ทั้งน้ำฝน และน้ำประปา แต่ทั่วไปนิยมใช้น้ำประปามากที่สุด น้ำฝนจะมีใช้น้อยบางพื้นที่ชนบทเท่านั้น ส่วนน้ำบาดาลก็สามารถใช้ได้เช่นกันในเฉพาะบางพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาในเรื่องน้ำบาดาลเค็มหรือน้ำกร่อยมาก และเมื่อสูบขึ้นมาแล้ว ควรเก็บในบ่อพักเสียก่อนก่อนนำมาใช้

๓.เกลือ เกลือที่ผสมในขนมจีนใช้เพื่อป้องกันการเน่า เพิ่มรส และลดความเปรี้ยวของขนมจีน อาจเป็น เกลือสมุทรหรือเกลือสินเธาว์ก็ได้ แต่ควรมีความขาว และบริสุทธิ์มากพอ

ขั้นตอนการทำขนมจีน

๑ การทำความสะอาด และแช่ข้าวเป็นขั้นตอนแรก ด้วยการนำข้าวมาแช่น้ำ และล้างทำความสะอาด โดยเฉพาะสิ่งปนเปื้อนที่มักลอยอยู่บนหลังแช่ข้าวในน้ำ หลังล้างเสร็จให้แช่ข้าวสักพัก ก่อนนำเข้าสู่ขั้นตอนการหมัก

๒.การหมักข้าวการหมักข้าวเป็นกระบวนการที่ใช้จุลินทรีย์เข้าช่วยย่อยแป้ง และทำให้เกิดกลิ่น ด้วยการหมักข้าวทั้งแบบแห้ง และแบบแช่น้ำ แต่ทั่วไปนิยมหมักแห้งมากที่สุดการหมักแห้งเป็นวิธีการหมักที่ไม่ต้องแช่ข้าว แต่จะให้น้ำแกมเล็ดข้าวเป็นช่วงๆ เพื่อให้แป้งในเมล็ดข้าวมีการดูดซับน้ำ เกิดภาวะเหมาะสมของจุลินทรีย์ และทำให้น้ำมาบดได้ง่ายขึ้น ขั้นตอนการหมักมีดังนี้- นำข้าวที่ล้างทำความสะอาด และแช่ได้เหมาะสมแล้ว ใส่ในภาชนะที่มีรูให้น้ำไหลผ่านได้ เช่น ตะกร้าไม้ไผ่ ตะแกรงลวด เป็นต้น การหมักจะเป็นการให้น้ำแกมเล็ดข้าวทุกวันแบบไม่มีการแช่ ซึ่งมักจะหมักนาน 2-3 วัน เมื่อหมักข้าวครบตามวันที่ต้องการ ให้สังเกตข้าวที่พร้อมนำมาใช้ ซึ่งจะมีลักษณะเม็ดทองโต มีสีใสออกคล้ำเล็กน้อย เมื่อบีบจะเปื่อยยุ่ยง่าย มีกลิ่นแรงจากการหมัก ซึ่งถือว่าลักษณะเหล่านี้เหมาะสำหรับนำมาบดขั้นต่อไปทั้งนี้ การหมักข้าวไม่ควรหมักนานเกิน 3-4 วัน เพราะจะทำให้ข้าวมีสีคล้ำ และมีกลิ่นคล้ายกลิ่นข้าวบูดได้ การบดข้าวเป็นขั้นตอนนำข้าวมาบดผ่านเครื่องบดเพื่อให้เมล็ดข้าวแตกเป็นผงขนาดเล็ก โดยมักบดขณะที่ข้าวอมน้ำ ร่วมกับเติมน้ำขณะบด โดยข้าวที่บดจะแตกเป็นผงละลายมากับน้ำ ผ่านผ้าขาวสำหรับกรองให้ไหลลงตุ่ม ซึ่งในขั้นตอนนี้อาจเติมเกลือประมาณ 4 ส่วน สำหรับป้องกันการเติบโตของเชื้อจุลินทรีย์

๓. การนอนแป้ง การนอนแป้งเป็นขั้นตอนที่ใช้ในระดับครัวเรือน ด้วยการแช่น้ำแป้งให้ตกตะกอน น้ำแป้งส่วนบนจะมีสีเหลือง และสิ่งปนเปื้อนสีดำล้าจะลอยอยู่บนสุด ในขั้นตอนนี้จะทำการล้างน้ำแป้ง ด้วยการให้น้ำ และปล่อยให้ตกตะกอน ซึ่งจะ
ทำให้แป้งขาวสะอาด และมีกลิ่นน้อยลง

๔. การทับน้ำหรือการไล่น้ำขั้นตอนนี้เป็นวิธีการกำจัดน้ำออกจากน้ำแป้ง ด้วยการนำน้ำแป้งใส่ผ้าขาวที่มัดท่อให้แน่น แล้วนำของหนักมาทับเพื่อให้น้ำไหลซึมผ่านออก ขั้นตอนนี้จะใช้เวลาประมาณ 1 วัน หลังจากนั้นจะได้ก้อนแป้งที่มีน้ำประมาณ 40-50 เปอร์เซ็นต์

๕. การต้มหรือนึ่งแป้งเป็นขั้นตอนที่ทำให้แป้งสุกประมาณ 25-35 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น เพื่อไม่ให้แป้งเหนียวมากเกินไป สำหรับระดับครัวเรือนจะใช้วิธีการต้ม ส่วนในโรงงานจะใช้วิธีการนึ่งแทนในระดับครัวเรือนจะใช้วิธีการปั้นแป้งเป็นก้อนๆ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 20-25 ซม. นำใส่เสวียนหย่อนลงต้มในน้ำเดือด โดยให้แป้งสุกเข้าด้านในประมาณ 1-3 ซม. เท่านั้น อย่าให้แป้งสุกเกินไป เพราะจะทำให้โรยเส้นได้ยาก

๖. การนวดแป้ง เป็นขั้นตอนการนำก้อนแป้งมาบี้ให้ส่วนแป้งสุก และแป้งดิบผสมกัน ซึ่งอาจใช้มือหรือเครื่องจักรหรือครกไม้สำหรับชาวชนบท โดยสังเกตเนื้อแป้งขณะนวด หากแป้งแข็งมากให้ผสมน้ำร้อน หากแป้งเหนียวติดกันมากให้ผสมแป้งดิบ ก้อนแป้งที่เหมาะสมสำหรับโรยเส้นนั้น จะยาวประมาณ 1 กิโลกรัม ที่ทำให้ได้ก้อนแป้งเหลวหนักประมาณ 3-3.5 กิโลกรัม มีลักษณะเป็นก้อนแป้งอ่อนออกเหลวเล็กน้อยในขั้นตอนการนวดแป้ง หากต้องการเพิ่มสีส้มขมเงินให้มีสีต่างๆทำในขั้นตอนนี้ ด้วยการผสมสีผสมอาหารผสมลงนวดพร้อมก้อนแป้งให้มีสีเนื้อเข้ากัน

๗. การกรองเม็ดแป้ง ในบางครั้งแป้งสุกอาจจับเป็นก้อนในขั้นตอนการนวดแป้ง หากนำไปโรยเส้นอาจทำให้เส้นขมเงินไม่ต่อเนื่องได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกรองแป้งหลังนวดด้วยผ้าขาวเสียวก่อนเพื่อกำจัดก้อนแป้งสุกออกไปทั้งหมด

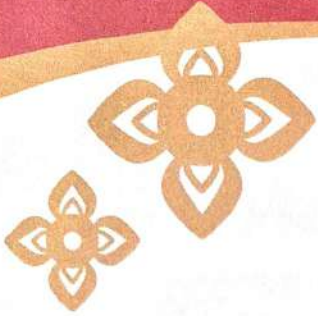
๘. การโรยเส้น การโรยเส้นเป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้ขมเงินเป็นเส้น ด้วยการบีบดินก้อนแป้งเหลวให้ไหลผ่านรูขนาดลงในน้ำเดือดเพื่อทำให้เส้นสุก โดยยังคงรูปร่างเหมือนเดิม ซึ่งในระดับครัวเรือนจะใช้แวนหรือเฟืองแวนจะมีลักษณะเป็นแผ่นโลหะทรงกลมที่มีรูขนาดเล็กจำนวนมาก แวนนี้จะถูกเย็บติดแน่นกับขลุ่ยผ้าที่ใช้สำหรับใส่ก้อนแป้งเหลว หลังจากนั้น รวบปลายผ้าเข้าหากัน และบีบดินแป้งให้ไหลผ่านรูลงหม้อต้มเฟืองมีลักษณะเป็นหม้อทรงกลมขนาดเล็ก 2 อัน อันแรกด้านล่างมีรูขนาดเล็กจำนวนมาก ด้านบนมีท่อถือติดสองข้างสำหรับจับ อันที่สองมีลักษณะเหมือนกันแต่เล็กกว่า และสามารถวางสวมอันแรกได้ ซึ่งจะใช้สำหรับดันก้อนแป้งให้ไหลผ่านรูของอันแรกลงหม้อต้ม ส่วนระดับโรงงานมักใช้ปั๊มแรงดันต่อท่อดันก้อนแป้งเหลวผ่านตะแกรงที่มีรูขนาดเล็กลักษณะคล้ายแวนลงหม้อต้ม ซึ่งจะประหยัดแรงงาน และได้เส้นขมเงินที่รวดเร็วกว่าเมื่อบีบเส้นลงหม้อต้มแล้ว ให้พยายามรักษาความร้อนให้คงที่ และรองจนกว่าเส้นขมเงินจะลอยตัวจึงใช้ตะแกรงหรือกระชูดักขึ้นมา

๙. การทำให้เย็น และจัดเรียงเส้น เป็นขั้นตอนสุดท้ายในการทำขมเงิน ภายหลังจากต้มเส้นให้สุกลอยขึ้นด้านบนหม้อแล้ว ต่อมาจะใช้ตะแกรงหรือกระชูดักเส้นขมเงินขึ้นมา แล้วจุ่มลงในน้ำเย็นทันที รองจนเส้นเย็นพร้อมสามารถใช้มือจับได้

การถ่ายทอด

- ถ่ายทอดให้กับบุตร และญาติพี่น้องที่ร่วมกันผลิตในปัจจุบัน

חכמות .

'ขั้นตอนการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น'

ตำบลราตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

จัดทำโดย กองการศึกษา เทศบาลตำบลราตุทอง

ขั้นที่ 1: วางแผนและเตรียมการ

- ประชุมวางแผน
- กำหนดขอบเขต
- จัดตั้งทีมงาน

- ลงพื้นที่สำรวจ
- ค้นหาภูมิปัญญา
- คัดเลือกปราชญ์

ขั้นที่ 2: สำรวจและคัดเลือก

- สัมภาษณ์ปราชญ์
- บันทึกเรื่องราว
- ถ่ายภาพและวิดีโอ

ขั้นที่ 3: สัมภาษณ์และเก็บข้อมูล

- ตรวจสอบความถูกต้อง
- จัดหมวดหมู่ข้อมูล
- คีย์ข้อมูลลงระบบ

ขั้นที่ 4: ตรวจสอบและประมวลผล

- สร้างเว็บไซต์/ระบบ
- นำข้อมูลขึ้นระบบ
- ออกแบบให้น่าสนใจ

ขั้นที่ 5: จัดทำฐานข้อมูลดิจิทัล

ขั้นที่ 6: เผยแพร่และนำไปใช้

- เผยแพร่สู่สาธารณะ
- เป็นแหล่งเรียนรู้
- ต่อยอดและอนุรักษ์

คำสั่งเทศบาลตำบลธาตุทอง

ที่ ๕๕ / ๒๕๖๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสำรวจรวบรวมฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้วย กองการศึกษาเทศบาลตำบลธาตุทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทอง ตามแบบประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น LPA ด้านที่ ๔ หน่วยที่ ๔ ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งให้มีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๕ ด้าน

กองการศึกษา จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทองประกอบด้วย

๑. นายโกสินทร์ บุตะเขียว	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา	หัวหน้าชุด/คณะกรรมการ
๒. นางสาวกมลชนก มะลิใหม่	ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา	คณะกรรมการ
๓. นางเนตรนภา โพชะกะ	ตำแหน่ง ครู	คณะกรรมการ
๔. นางจิตติมา โคตรภูเขียว	ตำแหน่ง ผู้ดูแลเด็ก	คณะกรรมการ
๕. นางสาวกนกภรณ์ พรหมโคตร	ตำแหน่ง ผู้ดูแลเด็ก	คณะกรรมการ
๖. นายชัยณรงค์ นามนัย	ตำแหน่ง พนักงานดับเพลิง	คณะกรรมการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทอง ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทอง จัดทำฐานข้อมูลเป็นรูปเล่มพร้อมรายงานข้อมูลในระบบสารสนเทศองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติให้กับปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลธาตุทอง เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อประชาชน ได้ทราบถึงข้อมูล เพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมปราชญ์ชาวบ้านผู้สืบสานวัฒนธรรมที่ดีงาม และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพในด้านต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้สนใจและคนรุ่นหลังต่อไป

สั่ง ณ วันที่ ๔ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

(นายยุทธศาสตร์ วัชรนาคม)
นายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา เทศบาลตำบลธาตุทอง

ที่ ขย ๗๒๖๐๔/-

วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ขออนุมัติดำเนินโครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทอง

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง

เรื่องเดิม

ครุภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือที่ยกย่องว่าปราชญ์ชาวบ้าน มีความหลากหลายตามความถนัดและการปฏิบัติของแต่ละคนซึ่งอาจมีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอมซึมซับ บ่มเพาะ ค้นคว้าทดลอง โดยใช้วิถีชีวิตของตนเองเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ เพื่อทดสอบกระบวนการความถูกต้อง แล้วคัดสรรกลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่าเหมาะสมแก่การดำเนินชีวิต แก่แผ่นดิน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ มีการสืบสานทั้งที่เป็นมรดกพื้นบ้านของไทย และทั้งที่เป็นสมบัติทางภูมิปัญญาพื้นถิ่น ดังนั้นประสบการณ์ความคิดและวิธีการดำเนินชีวิตของครุภูมิปัญญาไทยแต่ละท่านล้วนเป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาที่สำคัญของแผ่นดิน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเรียนรู้วิถีชีวิตในด้านต่างๆ

ข้อเท็จจริง

๑. กองการศึกษา จะจัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลธาตุทองเพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลของท้องถิ่นและเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งามวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้สนใจและคนรุ่นหลัง

๒. โครงการดังกล่าวมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินโครงการ
- ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดทำฐานข้อมูลเป็นรูปเล่มพร้อมรายงานข้อมูลในระบบสารสนเทศ
- จัดทำเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติให้กับปราชญ์ชาวบ้าน
- เผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูล

ข้อเสนอแนะเพื่อพิจารณา

เห็นควรอนุมัติจัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทองเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมปราชญ์ชาวบ้านผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งามและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพในด้านต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนผู้สนใจและคนรุ่นหลัง ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติ

(ลงชื่อ)

ผู้ขออนุมัติ

(นายโกสินทร์ บุตะเขี้ยว)

ผู้อำนวยการกองการศึกษา

- ความเห็นของปลัดเทศบาลตำบลธาตุทอง

.....
.....

(ลงชื่อ)

(นายไพบุลย์ บุญโยธา)

รองปลัดเทศบาล รักษาการแทน

ปลัดเทศบาลตำบลธาตุทอง

(ลงชื่อ)

(นายอุทิศศาสตร์ วัชรนาคม)

นายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง

โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลธาตุทอง เทศบาลตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

๑. หลักการและเหตุผล

ครุภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือที่ยกย่องว่าปราชญ์ชาวบ้าน มีความหลากหลายตามความถนัดและ การปฏิบัติของแต่ละคนซึ่งอาจมีองค์ความรู้ที่มีการหล่อหลอมซึมซับ คั้นคว้าทดลอง โดยใช้วิถีชีวิตของตนเอง เป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ เพื่อทดสอบกระบวนการความถูกต้อง แล้วคัดสรรกลั่นกรองสิ่งที่มีคุณค่า เหมาะสม แก่การดำเนินชีวิต แก่แผ่นดิน ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ มีการสืบสานทั้งที่เป็นมรดกพื้นบ้านของไทย และทั้งที่เป็น สมบัติทางปัญญาพื้นถิ่น ดังนั้นประสบการณ์ความคิดและวิธีการดำเนินชีวิตของครุภูมิปัญญาไทยแต่ละท่าน ล้วนเป็นขุมทรัพย์ทางปัญญาที่สำคัญของแผ่นดิน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจและเรียนรู้วิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ

ดังนั้น กองการศึกษาเทศบาลตำบลธาตุทอง ได้เล็งเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงได้จัดทำ โครงการจัดทำฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลธาตุทอง เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าที่เป็นประโยชน์กับ ประชาชนผู้สนใจต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการรวบรวมฐานข้อมูลของท้องถิ่นและเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ปราชญ์ชาวบ้านผู้ สืบสานศิลปวัฒนธรรมที่ดีงาม

๓. เป้าหมาย

รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่น้อยกว่า ๕ ด้าน

๔. ขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน

- ๔.๑ แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อดำเนินการโครงการ
- ๔.๒ ดำเนินการสำรวจข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่า ๕ ด้าน
- ๔.๓ จัดทำฐานข้อมูลเป็นรูปเล่มพร้อมรายงานข้อมูลในระบบสารสนเทศ
- ๔.๔ จัดทำเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติให้กับปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ตำบลธาตุทอง
- ๔.๕ เผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงข้อมูล

๕. ระยะเวลาดำเนินงาน

วันที่ ๒๕ - ๒๘ เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

๖. งบประมาณดำเนินการ

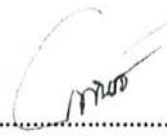
ไม่ใช้งบประมาณในการดำเนินการ

๗. ผู้รับผิดชอบโครงการ

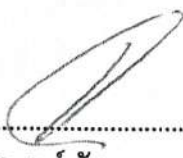
กองการศึกษา เทศบาลตำบลธาตุทอง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๘.๑ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ได้รับการสืบทอดให้คงอยู่สืบไป
- ๘.๒ ยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีงามต่อคนรุ่นหลัง

(ลงชื่อ)..........ผู้เสนอโครงการ
(นายโกสินทร์ บุตะเขี้ยว)
ผู้อำนวยการกองการศึกษา

(ลงชื่อ)..........ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายไพบุลย์ บุญโยธา)
รองปลัดเทศบาล รักษาการแทน
ปลัดเทศบาลตำบลธาตุทอง

(ลงชื่อ)..........ผู้อนุมัติโครงการ
(นายยุทธศาสตร์ วัชรนาคม)
นายกเทศมนตรีตำบลธาตุทอง

โดย กองการศึกษา เทศบาลตำบลราษฏทอง
อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ